Quelle: https://manuscripta.at/?ID=8337
Copyright: Salzburg, Universitätsbibliothek

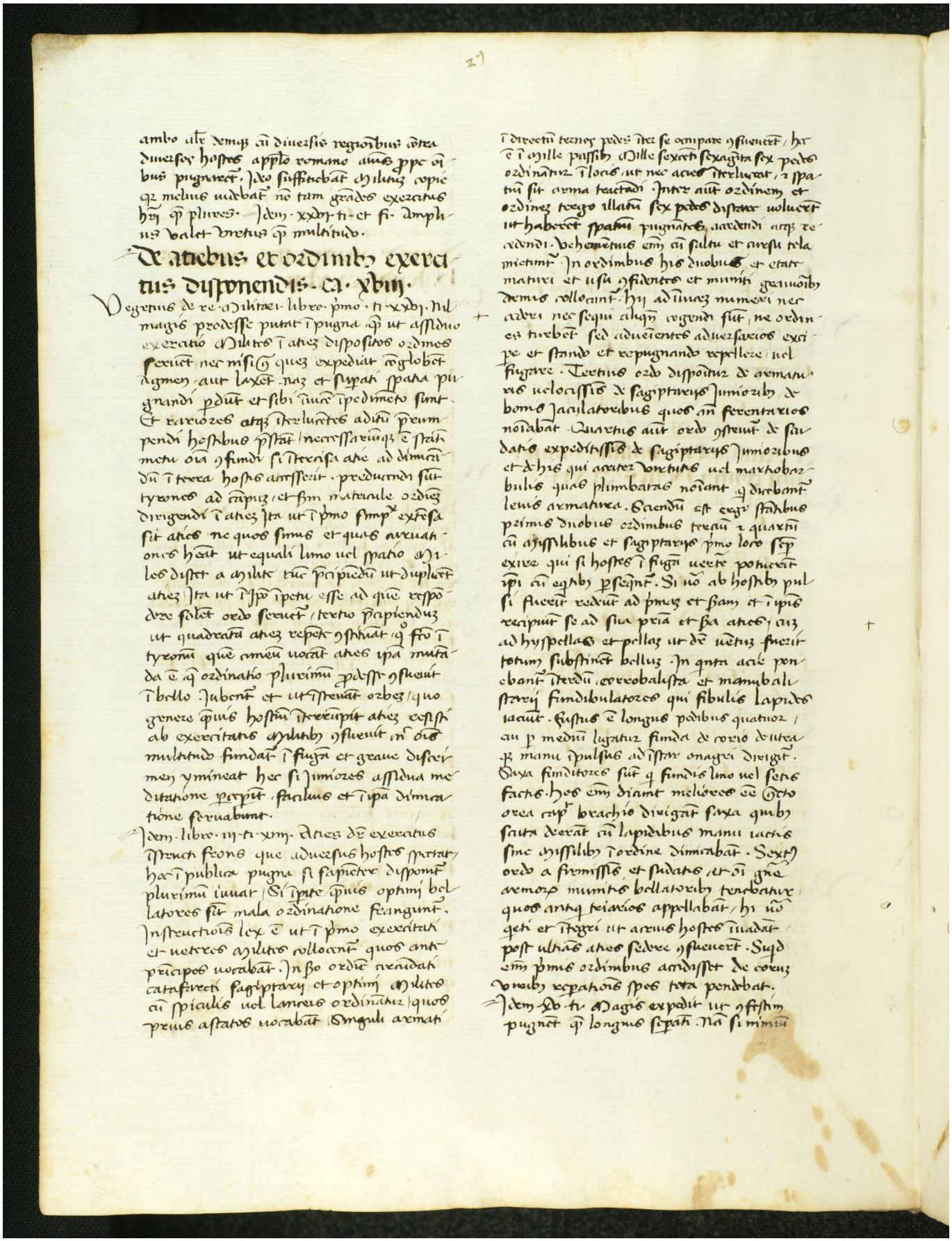

ambo ante demum cum diuersis regionibus contra diuersos hostes apud romanos annos ppe omnibus pugnauerit. Ideo sufficiebat militum copia quemlibet uidebat non tam gradus exercitus habere quam plures. Idem. xxbj. ti. et fi. amplius valet uirtus quam multitudo.

De ordinibus et ordinibus exercitus disponendis. ca. xbiij.

Vegetius de re militari libro. primo. ti. xxbj. Nil magis prodesse putat in pugna quam ut assidua exercitatio militum in ordines dispositos ordinem seruent nec misceant quod expedit conglobet ignem aut laxet. Nam et simpatia pugnandi poduit et sibi cuique in pedinem sint. Et rarioribus atque interlucentibus aditus premendi hostibus prestat necessariumque est sciri metu ora quando si interrupta acie ad dimicandum in terra hostes accesserit. Producendi sunt tyrones ad campum et sum naturale ordinem dirigendi in acies ita ut primo semper exercita sit acies ne quos simus et quos arcuationes habeat ut equali limo uel spatio milites distent a militibus tunc principium ut duplicent acies ita ut ipso impetu esse ad quem respondere solet ordo seruet. Tertio sapiendum ut quadratum aciem repente instituat quam ffo in tyronum quem cuneum uocant acies ipsa mutanda est quando ordinatio plurimum prodesse instituit in bello. Iubent et ut instituat ordines quo genere omnis hostium irruerunt acies cessit ab exercitatione militum instituit in ordine multitudo fundat in fuga et graue discrimen yminent hec si iumiores assidua meditatione perpiant, facilius et in pia dimicatione seruabunt.

Idem. libro. iij. ti. xiij. Acies de exercitus instructione quae aduersus hostes portat hoc in publica pugna si sapiente disponunt plurimum iuuat. Si igitur omnis optimi bellatores sint mala ordinatione frangunt. Instructionis lex est ut in primo exercitum et uetteres militum collocant quos ante principes uocabat. In eo ordine uendat catafractos sagittarios et optimi milites cum speculis uel lanceis ordinatis quos primos astatos uocabat. Omnes armati in directum tenos pedes inter se compare instituerit, hic est in mille passibus. Mille sexies sexagita sex pedes ordinatis locis ut nec acies interluceat, et spatium sit arma tractandi. Inter aut ordinem et ordinem tergo illatum sex pedes distare uoluerit ut haberet spatium pugnandi cadendi atque recedendi. Habemus enim cum in saltu et arepsu tela mittimus. In ordinibus his duobus et etatum maturi et usu confidentes et minus grauiores demos collocant. Hi ad iuniores numeri nec cedere nec sequi aliquo urgendi sint, ne ordines turbet sed aduenientes aduersarios exercite et stando et repugnando repellere uel fugare. Tertius ordo disponitur de armatis uelocissimis de sagittariis iumiorubus, de bomo iaculatoribus quos an ferentarios nominabat. Quartus aut ordo instituit de sinistris expeditissimis de sagittariis iumiorubus et de his qui arcuatis contus uel marchobarbulis quos plumbatas nominant quorum armatura. Hacenus est exercitus primis duobus ordinibus tertius et quartus cum assilibus et sagittariis primo loco semper exire qui si hostes in fugam uertere potuerint ipsi cum equis persequant. Si uero ab hostibus pulsi fuerit redeunt ad primos et sum et in ipsis recipiunt se ad sua pria et sua acies, aut ad hyspellas et pellas ut de uetus fuerit totum substinet bellum. In quinta acie ponebant iterum, ceroobalista et manubalistarii fundibulatores qui fibulis lapides iacunt. Fustis est longus pedibus quatuor, an p medium ligatur funda de corio de utra p manu impulsus adstar onagri dirigit. Daxa fundatores sunt q fundis limo uel sero facto. Hos enim dicunt meliores esse. Octo orea cum brachio dirigat funda quibus saxa deerat cum lapidibus manu iactis sine ymissilibus in ordine dimicabat. Sextus ordo a fremissis et sudatis et si gna armorum mumis bellatoribus terribatur quos antiq teiacios appellabat, hi uero geti et tragei ut arcus hostes inuadat post ultimos acies sedere instituerit. Sed enim primis ordinibus amadsitit de corum omnibus reparationis spes tota pendebat.

Idem. xb. ti. Magis expedit ut infirmum pugnet quam longus sipatio. Nam si minus